

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การส่งเสริมด้านวิชาการแก่ผู้ประกอบวิชาชีพครู เป็นหน้าที่ของคุรุสภาตามพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2521 มาตรา 6 (5) ซึ่งกำหนดให้คุรุสภา มีหน้าที่พัฒนาความรู้ ความสามารถ คุณภาพและประสิทธิภาพของครู การดำเนินการตามที่กฎหมายกำหนดใน คุรุสภาจะต้องมีบทบาทเกี่ยวกับการส่งเสริมด้านวิชาการแก่ผู้ประกอบวิชาชีพครู ซึ่งจะกล่าวถึงเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ประวัติความเป็นมาของคุรุสภา

หลังจากที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งกรมศึกษาธิการขึ้น เมื่อปี พ.ศ. 2429 ซึ่งขณะนั้นกรมศึกษาธิการมีโรงเรียนในสังกัดรวม 34 แห่งแล้ว การจัดการศึกษาได้เจริญก้าวหน้าขึ้นตามลำดับ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ประกาศตั้งกระทรวงธรรมการขึ้น ในระยะ 3 - 4 ปีต่อมาทำให้การจัดการศึกษาทั้งโรงเรียนรัฐบาลและโรงเรียนราษฎร์เจริญก้าวหน้าขึ้นทั้งในกรุงเทพฯ และหัวเมือง สมัยนั้นเรียกว่าโรงเรียนเซนต์คิกตี้ มีครูที่สำเร็จทางการศึกษาจากต่างประเทศมาเพียงไม่กี่คน แต่ก็ได้นำเอาวิชาการศึกษาใหม่ๆ มาเผยแพร่และจัดให้มีการอบรมครูขึ้นครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. 2438 ณ วิทยาสถาน ซึ่งเจ้าพระยาภาสกรวงศ์ เสนาบดีกระทรวงธรรมการเป็นผู้จัดตั้งขึ้นที่สี่กั๊กพระยาศรี ผู้ให้การอบรมครูคนแรกคือ นายสนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา (ต่อมาเป็นเจ้าของธรรมศักดิ์มนตรี)

ครั้นต่อมาเมื่อปี พ.ศ. 2443 นายตรวจศึกษาแขวงบางกอกน้อย จังหวัดธนบุรีได้รับอนุญาตให้ตั้งสภาสำหรับอบรมและประชุมครูที่ วัดเทพพลู โดยตั้งชื่อสถานที่นี้ว่า "สภาไทยจารย์" เปิดทำการอบรมครูทุกวันพระ ซึ่งเป็นวันที่ราชการหยุด¹

¹ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, 30 ปีของคุรุสภา, หน้า 1.

ปี พ.ศ. 2445 กรมศึกษาธิการ ได้ตั้งสถานที่ประชุม อบรมและสอนครูขึ้นที่โรงเรียนทวีธาภิเศก จังหวัดธนบุรี ใหม่ว่า "สามัคยาจารย์สมาคม" มีพระยาวิสุทธสุริยศักดิ์ อธิบดีกรมศึกษาธิการสมัยนั้น เป็นสถานายกคนแรก ต่อมาเป็นเจ้าพระยาพระเสด็จสุเรนทราธิบดี(ม.ร.ว.เปีย มาลากุล) ทรั้นในปี พ.ศ. 2446 ได้ย้ายไปตั้งที่โรงเรียนวัดราชบูรณะ คือโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยในปัจจุบัน และมาในปี พ.ศ. 2447 จึงได้จัดตั้งสถานที่อบรมและประชุมครูขึ้นเป็นรูปสมาคม เรียกว่า "สามัคยาจารย์สมาคม" มีสมาชิกรวม 213 คน สมาคมได้จัดกิจกรรมให้มีการพบกันระหว่างสมาชิก มีการแสดงปาฐกถาพิเศษ จัดให้มีการสอนวิชาภาษาอังกฤษ วิชาดนตรีและวิชาชุดครูขึ้นเป็นประจำ

ปี พ.ศ. 2448 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งขณะนั้นดำรงพระราชอิสริยยศเป็น สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ได้ทรงรับสามัคยาจารย์สมาคมไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ ทำให้กิจการของสมาคมเจริญก้าวหน้าขึ้นโดยลำดับ ได้มีส่วนส่งเสริมเพิ่มพูนความรู้ ความสามัคคีให้แก่ครูมา ด้วยดี เป็นเวลา 40 ปีเศษ มีสมาชิกประมาณ 3,000 คน ¹

ครั้นปี พ.ศ. 2488 ได้มีการจัดตั้งคุรุสภาขึ้นตามพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 ซึ่งมีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2488 กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ตกลงให้รวมกิจการ ทรัพย์สินของสามัคยาจารย์สมาคม มาเป็นของคุรุสภา และมีการประชุมใหญ่สามัคยาจารย์สมาคมเป็นครั้งสุดท้ายเมื่อวันที่ 4 พฤษภาคม พ.ศ. 2488 ณ ห้องอาหารของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ประชุมได้มีมติรับรองบุคคล ตามบัญชีที่ผู้ชำระบัญชีนำเสนอ และให้นำความขึ้นกราบบังคมทูลพระกรุณาฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวให้ ทรงทราบถึงการสิ้นสุดสภาพของสามัคยาจารย์สมาคมซึ่งเป็นสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์และการรวมกิจการเข้ากับคุรุสภา เพื่อทรงทราบด้วย ²

หลักการและความมุ่งหมายของสถาบันวิชาชีพครู

สถาบันวิชาชีพครู เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นโดยครูและสามารถตั้งอยู่ได้โดยการสนับสนุนของครู เป็นองค์กรที่ถือว่ามีประสิทธิภาพที่สุดของครู ครูเป็นผู้ก่อให้เกิดองค์กรนี้ขึ้นจากความปรารถนา ความเชื่อมั่น และจากแรงผลักดันหลายๆ ประการ ครูบางคนมีความตั้งใจดีและศรัทธาในการทำงานมาก แต่ไม่ได้รับการเหลียวแลหรือสนับสนุนอย่างจริงจัง จึงเป็นหน้าที่ของสมาชิกที่จะต้องร่วมมือกันจัดตั้งเป็นองค์กรขึ้นมา เพื่อ

แสวงหาแนวทางช่วยเหลือเพื่อนสมาชิกด้วยกัน เมื่อครูรวมกันครูก็จะสามารถสร้างอำนาจต่อรองขึ้นมาได้
ไม่ว่าสถาบันวิชาชีพครูจะเป็นไปในรูปแบบใด การกิจหลักที่จะต้องปฏิบัติก็คือ การให้สวัสดิภาพของสมาชิกที่
ขึ้น ยกกระตือมาตราบฐานวิชาชีพของสมาชิกให้สูงขึ้น ตลอดจนทำหน้าที่รับผิดชอบต่อสังคมให้เกิดประโยชน์อย่าง
จริงจัง¹

จากหลักการและความมุ่งหมายของสถาบันวิชาชีพครูดังกล่าว สามารถจะนำมาเป็นแนวทางใน
การกำหนดบทบาทและหน้าที่ของสถาบันวิชาชีพครูได้ คือ

1. บทบาทที่พึงประสงค์

- 1.1 เป็นสถาบันอิสระและเป็นศูนย์กลางหลอมรวมของบุคคลในอาชีพครู
- 1.2 สร้างจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพครูขึ้นควบคุมผู้ประกอบอาชีพครู ให้ประพฤติตนอยู่ในกรอบ
อันเหมาะสมของวิชาชีพและเพื่อธำรงไว้ซึ่งเกียรติและมาตรฐานของวิชาชีพครู
- 1.3 ออกใบอนุญาตประกอบอาชีพครู เพื่อให้ทุกคนที่มีความรู้ ความสามารถเข้ามาสู่อาชีพ
ครูและมีอำนาจถอนใบอนุญาตในกรณีที่ผู้ประกอบอาชีพประพฤติบกพร่อง ทำความเสื่อม
เสียมาสู่อาชีพครู
- 1.4 สร้างความดีเด่นทางอาชีพครู
- 1.5 สร้างสรรค์ จรรยาบรรณความมั่นคงแห่งอาชีพครูของสมาชิก
- 1.6 ทอสูเพื่อจัดสรร ดูแล รักษาและปกป้องสวัสดิภาพและสวัสดิการของครู
- 1.7 เป็นผู้นำในการแก้ปัญหาสังคม

2. ลักษณะและหน้าที่

- 2.1 เป็นองค์กรอิสระ พ้นจากความผูกพันของระบบราชการ เพื่อให้สามารถควบคุม ส่ง
เสริมให้ผู้ประกอบอาชีพครูมีความก้าวหน้าทางวิชาการและมีมาตรฐานในวิชาชีพได้ตาม
วัตถุประสงค์
- 2.2 ก่อตั้งจากระดับล่าง โดยการเลือกตั้งจากสมาชิกระดับท้องถิ่น²

¹ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, รายงานการประชุมปฏิบัติการจรรยาบรรณครู เรื่อง
บทบาทและหน้าที่ของครสภาในสถานะสถาบันวิชาชีพครู (เอกสารอัสสำเนา.2524), หน้า 5.

- 2.3 ทำหน้าที่เป็นตัวแทนอันแท้จริงของครูเพียงองค์กรเดียว
- 2.4 ให้ความเห็นและมีส่วนร่วมกำหนด หรือเห็นชอบในนโยบายการจัดการศึกษาของชาติ โดยทั่วไป เช่น หลักสูตร แบบเรียน อุปกรณ์ประกอบการเรียน การสอน การฝึกอบรม การวัดผลและการประเมินผลการศึกษา การบริหารการศึกษา การนิเทศการศึกษาและเรื่องอื่นๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของชาติโดยตรง
- 2.5 ควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครูและการปฏิบัติตามจรรยาบรรณแห่งกฎหมาย
- 2.6 พิทักษ์สิทธิ์ เสรีภาพและสวัสดิภาพและอำรงไว้ซึ่งสิทธิ์ของครูตามกฎหมาย
- 2.7 ส่งเสริมบริการให้ครูทั้งด้านวิชาการและสวัสดิการ
- 2.8 ส่งเสริมวิชาชีพครู พัฒนาความรู้ ความสามารถ คุณภาพและประสิทธิภาพของครู
- 2.9 วิจัยและวางแผนเพื่อพัฒนาวิชาชีพครู
- 2.10 ประสานงานระหว่างสมาคมทางวิชาชีพครู¹

สุรสีห์ ศิลปอนันต์ กล่าวถึงความมุ่งหมายและหลักการของสถาบันวิชาชีพครูไว้ว่า สถาบันวิชาชีพเป็นสถาบันที่ก่อตั้งขึ้นโดยกลุ่มผู้ประกอบวิชาชีพเดียวกัน โดยมีความมุ่งหมายร่วมกันในการที่จะแสวงหาความรู้ใหม่ แก้ไขปัญหาในวิชาชีพ ปรับปรุงงานวิชาชีพให้ก้าวหน้าและมีประสิทธิภาพตลอดจนเผยแพร่ความรู้และผลงานใหม่ๆ ให้สมาชิกและบุคคลทั่วไปได้ทราบ นอกจากนี้ยังดำเนินการอื่นๆ แทนสมาชิกในองค์กรวิชาชีพเดียวกันที่ไม่สามารถดำเนินการได้เป็นรายบุคคล เพื่อรักษาผลประโยชน์ตลอดจนชื่อเสียงของวิชาชีพ

สถาบันวิชาชีพหรือองค์กรวิชาชีพ จะต้องมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินงานที่เด่นชัดและแน่นอน จึงจะสามารถกำหนดรูปแบบและโครงสร้างขององค์กรโดยส่วนรวม อีกทั้งการบริหารงานภายในได้ กับได้กล่าวเกี่ยวกับสถาบันวิชาชีพครูหรือองค์กรวิชาชีพครูว่า จะต้องมีจุดมุ่งหมายหลักดังนี้คือ

ความมุ่งหมายหลักที่ 1 ให้สถาบันวิชาชีพครูเป็นสถาบันอิสระและเป็นศูนย์กลางในการหลอมรวมบุคคลในวิชาชีพครู

ความมุ่งหมายหลักที่ 2 สร้างความดีเด่นทางวิชาชีพครู

ความมุ่งหมายหลักที่ 3 ต่อสู้เพื่อจัดสรร ดูแลรักษาและปกป้องสวัสดิภาพ สวัสดิการครู

ความมุ่งหมายหลักที่ 4 เป็นผู้นำในการแก้ปัญหาทางสังคม จากความมุ่งหมายหลักที่ 2 คือ สร้างความดีเด่นทางวิชาชีพครู สถาบันวิชาชีพครูต้องเป็นผู้ริเริ่มดำเนินการพัฒนาวิชาชีพครู โดย

- 1. ช่วยเหลือครูให้สามารถปฏิบัติหน้าที่และความรับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งอาจทำได้โดย
  - 1.1 จัดศูนย์บริการข้อมูลและข่าวสารแก่ครูและสมาชิก
  - 1.2 สร้างเครื่องมือประเมินผลโรงเรียนและสถาบันการศึกษา
- 2. จัดโครงการฝึกอบรมซึ่งอาจทำได้โดย
  - 2.1 ฝึกอบรมผู้ที่เข้าสู่วิชาชีพครู
  - 2.2 ฝึกอบรมสมาชิกระหว่างการประกอบวิชาชีพครู

3. ออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู โดยสถาบันวิชาชีพครูจะทำหน้าที่เป็นผู้รับรองและออกใบอนุญาตแก่ครูประกอบวิชาชีพครูที่มีคุณสมบัติ ความรู้ ความสามารถ ความชำนาญตามเกณฑ์ที่สถาบันวิชาชีพครูกำหนดไว้

จากความมุ่งหมายหลักที่ 3 คือ ทอสูเพื่อจัดสรร ดูแลรักษาและปกป้องสวัสดิภาพ สวัสดิการครู ซึ่งอาจทำได้โดย

- 1. ตรากฎหมายให้สถาบันครูมีสิทธิในการต่อรองและเจรจาแทนครูอย่างเต็มภาคภูมิ
- 2. จัดทำแผนงานเกี่ยวกับการต่อสู้ให้โตมาและดำรงไว้ซึ่งสิทธิของครู
- 3. เป็นผู้นำในการวางแผนดำเนินการ เกี่ยวกับสิทธิของนักเรียนและนักศึกษา

ความมุ่งหมายหลักที่ 2 และหลักที่ 3 ดังกล่าวนี้อาจเป็นหัวใจสำคัญของสถาบันวิชาชีพครู¹

โกวิท สุรัสวดี² วิจัยพบว่า ครูในภาคใต้เห็นว่าครูสภาควรมีบทบาทและกิจกรรมในฐานะที่เป็นสถาบันวิชาชีพครู เพื่อช่วยให้ครูปฏิบัติงานในหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนี้

¹ สุรัสวดี กิลปอนันต์, "สถาบันครู" ประชาศึกษา 27(มีนาคม 2519) : 16.

² โกวิท สุรัสวดี, "ความคิดเห็นของครูในภาคใต้ที่มีต่อบทบาทและกิจกรรมของครูสภา"

1. ด้านบริการ

1.1 มีศูนย์ข่าวสารและข้อมูลแก่ครู

1.2 วางระบบสำรอง เสนอเรื่องร้องทุกข์เพื่อแก้ปัญหาที่เกี่ยวกับ "ความผิดและความชอบ" ของครูให้มีระบบที่ยุติธรรม รวดเร็วและสะอาดบริสุทธิ์ อย่าให้ครูเป็นเบี้ยล่างอยู่อีกต่อไป

1.3 เป็นศูนย์กลางการใช้เครื่องมือวัดผลการศึกษา เครื่องมือการประเมินผลโรงเรียน และสถานับการศึกษา

1.4 บริการเอกสารวิชาการทางวิชาชีพครูและอุปกรณ์การสอนอื่นๆ

2. ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของครู

3. สร้างศูนย์ฝึกอบรมเพื่อประสานงานการจัดฝึกอบรมระหว่างผู้ประกอบอาชีพครูในการเพิ่มพูนทักษะเฉพาะอย่าง

4. บริการให้คำปรึกษาทางวิชาการต่างๆ เช่น การบริหารงานในโรงเรียน การแนะแนว การวัดผลการศึกษา ฯลฯ เป็นต้น

ในฐานะที่คุรุสภาเป็นสถาบันวิชาชีพครูแห่งเดียวที่ได้กำเนิดขึ้นโดยผลบังคับตามกฎหมาย คือ พระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 คุรุสภาจึงมีฐานะเป็นนิติบุคคลอยู่ในกระทรวงศึกษาธิการ สำหรับเหตุผลของการจัดตั้งคุรุสภานายทวี บุณยเกตุ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการในสมัยนั้น ได้กล่าวไว้ว่า "สถาบันวิชาชีพครู สถาบันอาชีพครู สถาบันครู ในที่นี้หมายถึง การที่บุคคลจำนวนหนึ่งร่วมกันดำเนินการเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายอย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นประโยชน์ต่อครู หรือผู้ประกอบอาชีพครู หรือผู้ประกอบอาชีพการสอนและการศึกษาโดยส่วนรวม"

จากเหตุผลดังกล่าว พอสรุปเป็นหลักคำรใหญ่ๆ ของการจัดตั้งคุรุสภาขึ้นได้ ดังนี้

1. เพื่อให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายการศึกษาแห่งชาติ

2. เพื่อช่วยเหลือฐานะครู

3. กำหนดที่แทน ก.พ.¹

¹ ส่วนนี้เคยเป็นของกระทรวงศึกษาธิการ แต่ปัจจุบันโอนมาอยู่กรมส่งเสริมและพัฒนาศึกษา

✓ สิบปนนท์ เกตุทัต ได้กล่าวถึงอาชีวศรว่า อาชีวศรนั้นเป็นวิชาชีพชั้นสูงวิชาหนึ่งและมีความสำคัญต่อการพัฒนาทางการศึกษาเป็นอย่างมาก และยังครอบคลุมไปถึงการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศอีกด้วย ปัญหาของศรในปัจจุบันเป็นปัญหาที่น่าห่วงใยเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะปัญหาเรื่องประสิทธิภาพทางการสอนและปัญหาทางคานความก้าวหน้าในอาชีวศร เมื่อเปรียบเทียบอาชีวศรกับอาชีพอื่นๆ เช่น อาชีพแพทย์ วิศวกร สถาปนิกหรือนักกฎหมายแล้ว อาชีวศรในแง่ของสังคมที่มีผู้นับถือว่ายังค้อยอยู่มาก

จากคำกล่าวต่างๆ ไปได้กล่าวถึงสถาบันวิชาชีพศร อาชีวศร ตัวศร ซึ่งยังมีฐานะค้อยกว่าอาชีพอื่น ภาวปรับปรุงฐานะของศรให้ดีขึ้นจึงเป็นหน้าที่ของสถาบันวิชาชีพศรที่จะต้องหาทางส่งเสริมอาชีพศรให้ดีขึ้น ด้วยวิธีการอันเหมาะสม วิธีที่จะทำได้ คือ การปรับปรุงความรู้ ความสามารถในตัวศร เมื่อศรที่มีความรู้ มีประสิทธิภาพ เป็นที่ยกย่องของมหาชนทั่วไป ศรก็จะมีมาตรฐานในตัวศรเอง สิ่งอื่นๆ ก็ย่อมจะตามมาภายหลัง¹

สุรัฐ ศิลปอนันต์ เสนอแนวคิดไว้ว่า สถาบันวิชาชีพศรจะต้องมีลักษณะที่แสดงออกให้ทราบถึงปรัชญาและอุดมการณ์ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ จะต้องมีความมุ่งหมายที่จะต้องให้สถาบันอาชีวศร เป็นสถาบันอิสระ และเป็นศูนย์กลางหลอมรวมของบุคคลในอาชีวศร แนวคิดหลักจริงๆ ก็คือ สถาบันศรจะต้องลงทุนสร้างองค์การใหญ่และแข็งแรงกว่าปัจจุบัน สำหรับองค์การที่จะแข็งแรงนั้นย่อมจะเกิดขึ้นได้จากความเติบโตขององค์การเองประการหนึ่ง เกิดจากความสามารถในการประสานงาน การขยายการฝึกอบรมบุคคลในอาชีพ การปรับปรุง การเก็บรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลและข่าวสาร มีการประเมินผลงานและนโยบายของตัวเองและมีการปรับปรุงองค์การตลอดเวลา²

คณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา ได้เสนอหลักการสาระและวิธีการ ปฏิรูปสถาบันอาชีวศรไว้ คือ ให้มีการปรับปรุงองค์การอาชีวศรให้เป็นตัวแทนอันแท้จริงของศร เพื่อพิทักษ์สิทธิและผลประโยชน์ของผู้ประกอบอาชีพศร

¹ สิบปนนท์ เกตุทัต, รายงานการสัมมนามาตรฐานวิชาชีพศร (กรุงเทพมหานคร : สำนักงานเลขาธิการสภา.2523). หน้า 27 - 28.

องค์การอาชีพครูควรมีลักษณะและหน้าที่สำคัญๆ ดังนี้

1. เป็นองค์การอิสระพ้นจากความผูกพันของทางราชการ เพื่อให้สามารถควบคุมส่งเสริมให้
ผู้ประกอบอาชีพครูมีความก้าวหน้าทางวิชาการและมีมาตรฐานในวิชาชีพได้ตามวัตถุประสงค์
2. ทำหน้าที่เป็นตัวแทนอันแท้จริงของครูเพียงองค์การเดียว
3. ก่อตั้งจากระดับล่าง โดยการเลือกตั้งจากสมาชิกระดับตำบล
4. ควบคุมมาตรฐาน ส่งเสริมอาชีพและจัดสวัสดิการสำหรับครู
5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดสมาคม หรือชมรมทางวิชาการสาขาต่างๆขึ้น
6. มีส่วนร่วมกำหนด หรือเห็นชอบในนโยบายการจัดการศึกษาของชาติ
7. ออกใบอนุญาตประกอบอาชีพครูแก่ครู ซึ่งเป็นสมาชิกสามัญขององค์การอาชีพครู¹

หน้าที่และความรับผิดชอบของคุรุสภา

คุรุสภาเป็นสภาในกระทรวงศึกษาธิการ ตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 มีฐานะ
เป็นนิติบุคคล เจตนารมณ์ของการตั้งคุรุสภาก็เพื่อให้มีสภาของครู ให้ครูปกครองครู มีหน้าที่สำคัญ 3 ประการ
คือ

1. เป็นหน่วยงานกลาง บริหารงานบุคคลแทน ก.พ. และ ก.จ.
2. เป็นองค์การของครู เพื่อช่วยเหลือครูในด้านส่งเสริมวิทยฐานะและมาตรฐานวิชาชีพครู
3. เป็นองค์การของครู เพื่อช่วยเหลือครูในด้านสวัสดิการ

อำนาจหน้าที่ของคุรุสภา

ตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช
2521 กำหนดให้คุรุสภามีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

1. ให้ความเห็นแก่กระทรวงศึกษาธิการในเรื่องการจัดการศึกษา
2. ควบคุมและสอดส่องจรรยาบรรณและวินัยของครู
3. พิทักษ์สิทธิของครูภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนด

¹ สมาคมผู้บริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย, รายงานของคณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูป
การศึกษา (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วัฒนาพานิช, 2518). หน้า 35.

4. ส่งเสริมให้ครูได้รับสวัสดิการต่างๆ ตามสมควร
5. พัฒนาความรู้ ความสามารถ คุณภาพและประสิทธิภาพของครู
6. ปฏิบัติการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนแทนคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) และแต่งตั้งอนุกรรมการต่างๆ ให้มีอำนาจหน้าที่และปฏิบัติราชการแทนอนุกรรมการข้าราชการพลเรือนเรื่องต่างๆ แล้วแต่กรณีสำหรับข้าราชการครู
7. ปฏิบัติการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูส่วนจังหวัดแทนคณะกรรมการข้าราชการครูส่วนจังหวัด (ก.จ.) และแต่งตั้งอนุกรรมการต่างๆ ให้มีอำนาจหน้าที่และปฏิบัติราชการแทนอนุกรรมการข้าราชการครูส่วนจังหวัดเรื่องต่างๆ แล้วแต่กรณีในส่วนที่เกี่ยวกับข้าราชการครูส่วนจังหวัด¹

สำหรับในปัจจุบันคุรุสภาไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลแทน ก.พ. และ ก.จ. ตามข้อ 6 และข้อ 7 แล้ว เนื่องจากได้โอนงานไปให้สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู (ก.ค.) ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ตามพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 ยกเลิกโดยมาตรา 3 และมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติครู (ฉบับที่ 6) พุทธศักราช 2523²

ดังนั้นจึงเห็นได้ว่าคุรุสภาจะต้องเป็นสถาบันวิชาชีพครูที่มีบทบาทสำคัญตามที่กฎหมายกำหนด ในการให้บริการแก่บรรดาสมาชิกครูในคานต่างๆ และเป็นตัวกลางที่มีหน้าที่ประสานงานเพื่อส่งเสริมทางด้านวิชาการ เพื่อช่วยให้วิถึฐานะของครูสูงขึ้น

องค์ประกอบของคุรุสภา

การบริหารงานของคุรุสาดำเนินการในรูปคณะกรรมการ เพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามหน้าที่และความรับผิดชอบ คณะกรรมการแบ่งเป็น 2 คณะ คือ

1. คณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา
2. คณะกรรมการที่ปรึกษาของคุรุสภา

¹ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, คุรุสภาของหนู, หน้า 2 - 3.

² สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, ชาวคุรุสภา 6 (พฤศจิกายน 2523) : 1.

1. คณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา

คณะกรรมการอำนวยการคุรุสภาตั้งขึ้นตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2521 ซึ่งกำหนดให้มีคณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา ประกอบด้วย รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นประธาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นรองประธาน อธิบดีผู้ทรงคุณวุฒิ และหัวหน้าส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกรมในกระทรวงศึกษาธิการเป็นกรรมการโดยตำแหน่ง และครูตามที่ระบุไว้ในมาตรา 24 ซึ่งได้รับเลือกตั้งจากสมาชิกคุรุสภา ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คุรุสภากำหนดจำนวนทั้งสิ้น 10 คนเป็นกรรมการ และมีเลขาธิการคุรุสภาเป็นกรรมการและเลขานุการ

ปัจจุบันมีคณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา จำนวน 26 คน¹

2. คณะกรรมการที่ปรึกษาของคุรุสภา

คณะกรรมการที่ปรึกษา ตั้งขึ้นตามมาตรา 7 ทวิ แห่งพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 ซึ่งบัญญัติเพิ่มขึ้นโดยมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติครู (ฉบับที่ 4) พุทธศักราช 2519 กำหนดให้มีคณะกรรมการที่ปรึกษาของคุรุสภาซึ่งแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุงเทพมหานครคัดเลือกสมาชิกคุรุสภาในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 3 คน ไว้ 1 คน และสมาชิกคุรุสภาซึ่งศึกษาธิการเขตคัดเลือกสมาชิกคุรุสภาในเขตการศึกษาของตน เขตละ 3 คน ไว้เขตละ 1 คน เป็นกรรมการที่ปรึกษา มีหน้าที่ให้คำแนะนำและคำปรึกษาแก่คณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา ซึ่งเมื่อพิจารณาตามหลักเกณฑ์และวิธีการดังกล่าวแล้ว คุรุสภาจะมีคณะกรรมการที่ปรึกษา จำนวน 13 คน คือจากกรุงเทพมหานคร 1 คน และจากเขตการศึกษา 1 ถึง 12 อีก 12 คน²

การดำเนินงานของคุรุสภา

ประธานคณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา เป็นผู้เรียกประชุมคณะกรรมการอำนวยการคุรุสภาโดยมีเลขาธิการคุรุสภา เป็นผู้ดำเนินการตามมติของคณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา การประชุมให้มีเป็นประจำอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง และในกรณีที่ประธานเห็นว่าเรื่องที่จะประชุมเกี่ยวกับส่วนใด ส่วนเสียของสมาชิกหรือเห็นเป็นการสมควรที่จะรับฟังความคิดเห็นของคณะกรรมการที่ปรึกษา ก็ให้ประธานมีอำนาจเรียก กรรมการที่ปรึกษามาประชุมร่วมกับคณะกรรมการอำนวยการคุรุสภาได้ การประชุมตามที่กล่าวนี้ กรรมการที่ปรึกษา

¹ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, คุรุสภาของท่าน, หน้า 4.

มีสิทธิ์เสนอแนะและแสดงความคิดเห็นได้ แต่ไม่มีสิทธิ์ออกเสียงลงคะแนน

คณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา นอกจากจะเป็นผู้ใช้อำนาจและปฏิบัติหน้าที่ของคุรุสภาตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 6 แล้ว ยังอาจตั้ง อนุกรรมการ หรือมอบหมายให้ กรรมการอำนวยการคุรุสภาคนใดไปทำการแทนก็ได้¹

การบริหารงานของคุรุสภา

ในฐานะที่คุรุสภาเป็นสถาบันวิชาชีพครู จึงมีบทบาทและหน้าที่ในการส่งเสริมอาชีพครู ให้มีมาตรฐานตลอดจนปฏิบัติงานเกี่ยวกับ หลักสูตร การสอบ การอบรมและงานด้านการควบคุมสอดส่องจรรยาบรรณและวินัยครู ให้เป็นที่ยอมรับว่าอาชีพครูเป็นอาชีพชั้นสูง คุรุสภาจึงต้องดำเนินการหลายประการในอันที่จะส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู ให้ครูมีความรู้ ความสามารถ มีคุณภาพประสิทธิภาพและมีจรรยาบรรณโดยได้รับกาส่งเสริมทางวิชาชีพครู เป็นอย่างดี มีอัตราค่าตอบแทนและปฏิบัติหน้าที่การงานด้วยความรับผิดชอบสูง เป็นที่ยอมรับของสังคม

การบริหารงานและดำเนินงานของคุรุสภา คณะกรรมการอำนวยการคุรุสภามีอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานและดำเนินการ เพื่อให้งานเป็นไปตามนโยบายและวัตถุประสงค์ตามที่พระราชบัญญัติคุรุระบุมไว้ จึงได้กำหนดให้มี "สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา" ขึ้น มีเลขาธิการคุรุสภาเป็นผู้บังคับบัญชาเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา และบริหารกิจการของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา ขึ้นตรงต่อประธานกรรมการอำนวยการคุรุสภา

หน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา

สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา มีหน้าที่ดังนี้

1. เป็นเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคุรุสภา
2. ประสานงานและดำเนินการในเรื่องครูกับหน่วยราชการหรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องกับครู
3. ประสานงานและดำเนินการ เกี่ยวกับกิจการอื่นที่คณะกรรมการอำนวยการคุรุสภามอบหมาย

4. จัดทำรายงานเกี่ยวกับครู เสนอต่อคุรุสภา

ปัจจุบันสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา แบ่งส่วนงานออกเป็น 6 กอง ประกอบด้วย

1. กองกลาง มีหน้าที่ในการบริหารงานทั่วไปของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา
2. กองการเงิน มีหน้าที่เกี่ยวกับด้านการเงิน การพัสดุ ครุภัณฑ์ของสำนักงาน
3. กองวิจัยและพัฒนาวิชาชีพครู มีหน้าที่วางแผนพัฒนา ประเมินผลและส่งเสริมวิทยฐานะครู
4. กองสวัสดิการ มีหน้าที่ส่งเสริมด้านสวัสดิการของครู
5. กองสถานพยาบาล มีหน้าที่ให้การป้องกันและรักษาโรคทั่วไปและโรคพื้นสำหรับครู¹
6. กองบริการ มีหน้าที่ให้บริการแก่ครู โดยเฉพาะด้านการปรึกษาหารือด้านกฎหมายและเป็น
ทนายความว่าความหรือแก้ความให้แก่ครู²

พระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 มาตรา 26 กำหนดให้ครูต้องเป็นสมาชิกของคุรุสภาและสมาชิกคุรุสภา มี 3 ประเภท คือ

1. สมาชิกสามัญ
2. สมาชิกวิสามัญ
3. สมาชิกสมทบ

และคณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา อาจแต่งตั้งผู้หนึ่งผู้ใดให้เป็น สมาชิกกิตติมศักดิ์ของคุรุสภา
ก็ได้³

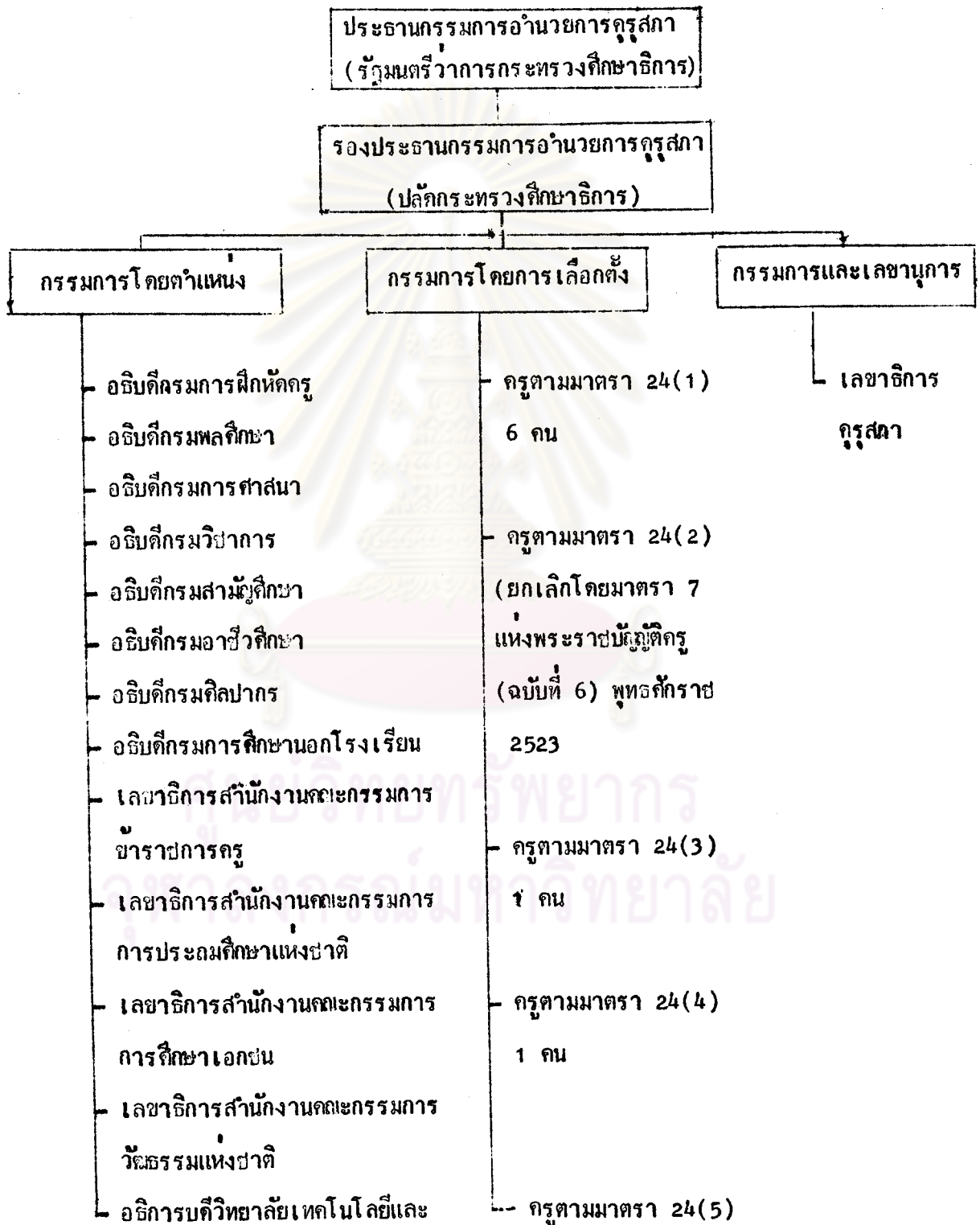
สำหรับในต่างจังหวัดคุรุสภาแต่งตั้งศึกษาธิการจังหวัด ศึกษาธิการอำเภอเป็นเจ้าหน้าที่คุรุสภา
จังหวัดและเจ้าหน้าที่คุรุสภาอำเภอโดยตำแหน่ง มีลูกจ้างของคุรุสภาทำงานด้านธุรการอยู่ในสำนักงานศึกษา
ธิการจังหวัดและศึกษาธิการอำเภอจำนวนหนึ่ง โดยคุรุสภากำหนดเงินรายได้จากสวัสดิการจำนวนหนึ่งให้
เจ้าหน้าที่และลูกจ้างเป็นค่าตอบแทนและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

¹ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, คุรุสภาของท่าน, หน้า 6.

² สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, ข่าวคุรุสภา 6 (พฤศจิกายน 2523) : 6.

³ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, พระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488, หน้า 4.

แผนภูมิคณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา

คณาธิการส่งเสริมให้ครูได้เลื่อนวิทยฐานะ

การส่งเสริมให้ครูได้เลื่อนวิทยฐานะเป็นบทบาทที่สำคัญยิ่ง งานนี้ครูสภาได้จัดทำมานับแต่มีการจัดตั้งครูสภาขึ้น ตามพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 โดยจัดให้มีฝ่ายวิทยกิจขึ้นตามที่กฎหมายกำหนด เพื่อให้มีหน้าที่ในการส่งเสริมวิทยฐานะครู ปัจจุบันเปลี่ยนมาเป็น แผนกส่งเสริมวิทยฐานะครู มีหน้าที่ในการส่งเสริมค่านิยมวิชาการทุกประเภท ให้สมาชิกหรือผู้ประกอบการวิชาชีพครูมีความรู้ ความสามารถ มีคุณภาพ ประสิทธิภาพ แบ่งลักษณะงานด้านการส่งเสริมทางวิชาการที่ครูสภาดำเนินการได้เป็น 3 ประเภท คือ

1. ประเภทส่งเสริมวิทยฐานะ
2. ประเภทส่งเสริมความรู้
3. ประเภทแหล่งความรู้

1. ประเภทส่งเสริมวิทยฐานะ ได้แก่

- 1.1 การอบรมเพื่อการศึกษาาระหว่างปีคเรียนภาคฤดูร้อน (อ.ศ.ร.) เป็นการอบรมที่จัดขึ้นเพื่อให้สมาชิกได้มาเข้ารับการอบรมระหว่างโรงเรียนปิดภาคฤดูร้อนในแต่ละปี หลังการอบรมสมาชิกสามารถสอบเลื่อนระดับวุฒิตามที่อบรมมาได้ ปัจจุบันวิชาที่จัดอบรมคือวิชาชุดครู พ.กศ. และวิชาชุดครู พ.ม.
- 1.2 การสอนวิชาชุดครูทางไปรษณีย์ เป็นการสอนที่จัดขึ้นเพื่อช่วยเหลือครูที่อยู่ในท้องที่ห่างไกลให้ได้มีโอกาสเรียนวิชาชุดครู พ.กศ. และวิชาชุดครู พ.ม. กับอาจารย์ผู้ทรงคุณวุฒิ เมื่อเรียนจบจะมีการสอบวัดผลเพื่อนับเป็นวิชาชุด
- 1.3 การอบรมเพื่อเตรียมสอบวิชาชุดครู พ.กศ. และวิชาชุดครู พ.ม. ครูสภาจัดขึ้นเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เข้ารับการอบรมได้ซักถามปัญหาจากอาจารย์ผู้บรรยายวิชานั้นๆ โดยจัดในวันเสาร์และวันอาทิตย์ แต่ขณะนี้ยังอยู่ในวงจำกัดคือ จัดเฉพาะในกรุงเทพมหานคร เท่านั้น
- 1.4 การบรรยายวิชาชุดครู พ.กศ. และวิชาชุดครู พ.ม.ทางวิทยุศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อช่วยให้สมาชิกที่เรียนวิชาชุดครูด้วยตนเองได้รับความรู้เพิ่มเติมตามชุดที่ต้องการ
- 1.5 การจัดพิมพ์ตำราวิชาชุดครู พ.กศ.และวิชาชุดครู พ.ม. เพื่อใช้เป็นตำราประกอบการเรียน เป็นวิชาชุดที่บรรจุเนื้อหาตามหลักสูตรวิชาชุดครูทุกแขนง
- 1.6 การศึกษาอบรมและการสอบวิชาชุดครูประเภทการช่าง (พ.ป.ช.)และวิชาชุดครูมัธยมศึกษา

2. ประเภทส่งเสริมความรู้ทางวิชาการ

- 2.1 การบรรยายพิเศษ เป็นการจัดบรรยายตามความต้องการของสมาชิกที่ขอมาเป็นคณะ
- 2.2 การจัดปาฐกถาเพื่อการศึกษาของคุรุสภา (ป.ศ.ก.) เป็นการบรรยายเพื่อเผยแพร่ความรู้ทางวิชาการและการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาแก่สมาชิกในส่วนภูมิภาค
- 2.3 การเดินทางเพื่อการศึกษาของคุรุสภา (ด.ศ.ก.) เป็นการจัดทัศนศึกษาเพื่อให้สมาชิกได้ดูงานด้านการศึกษามีโอกาสได้พักผ่อนหย่อนใจทั้งภายในและภายนอกประเทศ
- 2.4 การให้ทุนอุดหนุนการวิจัย คุรุสภาให้ทุนแก่นิสิต นักศึกษาในมหาวิทยาลัยหรือสถาบันการศึกษา เพื่อทำการวิจัยทางการศึกษาในระดับที่สูงกว่าปริญญาตรี เพื่อนำผลจากการวิจัยมาปรับปรุงกิจการของคุรุสภาให้ตรงตามความต้องการของสมาชิกมีการให้ทุนเป็นประจำทุกปี
- 2.5 การให้รางวัลครูดีเด่น คุรุสภาให้การสนับสนุนครูที่มีผลงานดีเด่นในด้านการบริหาร การสอนและการสนับสนุนการสอนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอุดมศึกษาสำหรับสถานศึกษา ตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 ประเภทละ 1 รางวัล โดยให้รางวัลเป็นประกาศนียบัตร โล่ เข็มเชิดชูเกียรติและเงินสด 50,000 บาท โดยเริ่มจัดตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525
- 2.6 การจัดพิมพ์เอกสารทางวิชาการ ได้แก่ วิทยากรย ประชาศึกษา วารสารการศึกษาออกโรงเรียน และข่าวคุรุสภา วารสารแต่ละฉบับมีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาที่เป็นประโยชน์

3. ประเภทแหล่งความรู้ ได้แก่

- 3.1 ห้องสมุดและโสตทัศนศึกษาของคุรุสภา เปิดให้สมาชิกใช้บริการวันจันทร์ ถึงวันเสาร์ ตั้งแต่เวลา 08.30 - 16.30 น. เฉพาะวันอังคารและวันพฤหัสบดี เปิดถึงเวลา 19.30น.
- 3.2 ศูนย์เอกสารวิชาชีพครู เป็นศูนย์ที่เปิดขึ้นเพื่อให้บริการทางวิชาการแก่สมาชิก นักศึกษา และประชาชนทั่วไปใช้เป็นแหล่งศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับ วิชาชีพครูโดยเฉพาะ มีการรวบรวมสถิติ ข้อมูล เอกสาร ใ้ไว้อย่างมีระเบียบ ระบบ โดยแบ่งออกเป็น 23 หัวข้อใหญ่ เปิดให้ผู้นสนใจเข้าศึกษา ค้นคว้าเอกสารต่างๆได้ในเวลาราชการทุกวัน¹

¹ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, คุรุสภา (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2524),

การดำเนินงานบริหารงานด้านวิชาการของคุรุสภา

การบริหารงานของคุรุสภา เป็นไปในรูปคณะกรรมการ ซึ่งแต่งตั้งขึ้นด้วยความเห็นชอบของ คณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา เพื่อให้มีหน้าที่พิจารณาดำเนินงานแต่ละงานของคุรุสภา ตามมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2521¹ เกี่ยวกับงาน ด้านวิชาการ ผู้เป็นอนุกรรมการส่วนใหญ่จะเป็นข้าราชการในกระทรวงศึกษาธิการและมีผู้ทรงคุณวุฒิ จาก หน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องบ้าง ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับงานด้านวิชาการที่จะปฏิบัติ การเลือกบุคคลมาเป็นอนุกรรมการ มักมีการเลือกประธานอนุกรรมการในที่ประชุมคณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา แล้วจึงให้ประธานอนุกรรมการ เลือกอนุกรรมการ ที่พิจารณาเห็นว่าเหมาะสม ส่วนกรรมการและเลขานุการหรือเลขานุการจะเป็นเจ้าของงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบงานนั้นๆ (สำหรับงานด้านวิชาการส่วนใหญ่ กองวิจัยและพัฒนาวิชาชีพครูมีหน้าที่รับผิดชอบ ส่วนกองกลางมีหน้าที่รับผิดชอบเฉพาะงานด้านห้องสมุด การจัดทำวารสารและหนังสือประวัติครูเท่านั้น) เมื่อใดคณะกรรมการแล้วจะต้องเสนอเลขาธิการคุรุสภาตามขั้นตอน เพื่อเสนอประธานกรรมการ อำนวยการคุรุสภา คือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้แต่งตั้งและเสนอให้คณะกรรมการอำนวยการ คุรุสภา ทราบ

สำหรับปี พ.ศ. 2524 มีคณะกรรมการที่มีหน้าที่พิจารณาเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของคุรุสภา รวม 8 คณะ ดังนี้

1. อนุกรรมการดำเนินการตามโครงการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู
2. อนุกรรมการจัดการอบรมเพื่อการศึกษาาระหว่างปีคเรียนภาคฤดูร้อน (อ.ศ.ร.)
3. อนุกรรมการสอนวิชาชุดครูทางไปรษณีย์
4. อนุกรรมการจัดการอบรมวิชาชุดครูประเภทกลาง(พ.ป.ช.)และครูมัธยมกลาง(พ.ม.ช.)
5. อนุกรรมการเดินทางเพื่อการศึกษาของคุรุสภา (ค.ศ.ค.)
6. อนุกรรมการทางวิชาการของคุรุสภา (ก.ว.ค.)

¹ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, คุรุสภา, หน้า 110.

7. อนุกรรมการพิจารณาขอขยายการวิจัยและคัดเลือกผู้เข้ารับทุนการวิจัย
8. อนุกรรมการจัดทำหนังสือประวัติครู¹

การดำเนินงานเพื่อการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพและการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูของคุรุสภา

การดำเนินการเพื่อการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูและการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู คุรุสภาได้เริ่มเตรียมการตามบทบาทและหน้าที่ในฐานะสถาบันวิชาชีพครูมาตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2520 โดยได้กำหนดนโยบายในการบริหารงานของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภาไว้ว่า จะวางพื้นฐานในการยกระดับและส่งเสริมวิชาชีพครูให้ได้มาตรฐานและจะส่งเสริมวิทยฐานะสมาชิกคุรุสภาให้มีความรู้ ความสามารถ ตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู เพื่อวิชาชีพครูจะได้เป็นที่ยกย่องทั้งของครูเองและบุคคลทั่วไป หลังจากได้กำหนดนโยบายดังกล่าว สำนักงานเลขาธิการคุรุสภาได้จัดตั้งแผนกมาตรฐานวิชาชีพครูขึ้น เพื่อให้มีหน้าที่ปฏิบัติการดำเนินงานยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูให้บรรลุผล ในกรณีนี้แผนกมาตรฐานวิชาชีพครูได้วางโครงการหลักเพื่อเป็นแนวปฏิบัติ คือ โครงการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู โดยมีความมุ่งหมาย พอสรุป ดังนี้

1. พยายามรักษาสีตราชของนักเรียนและสังคมที่จะได้ครูดี มีประสิทธิภาพเป็นผู้สอนไม่ว่าจะเป็นนักเรียนในระดับใด
2. ยกระดับอาชีพครูให้เป็นอาชีพชั้นสูง
3. รักษามาตรฐานวิชาชีพครูให้เป็นที่ยอมรับของสังคม
4. ให้ครูประจำการพัฒนาความรู้ ความสามารถตลอดระยะเวลาของการเป็นครู
5. ลดจำนวนผู้หย่อนสมรรถภาพในระบบการศึกษา
6. สร้างขวัญและกำลังใจในหมู่ครู จูงใจคนดีมีฝีมือเข้าสู่อาชีพครู
7. ส่งเสริมการศึกษาให้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาประเทศอย่างแท้จริง²

¹ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, อ.ศ.ร.'25 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์บ้านนาทิก, 2524), หน้า 14.

จากนโยบายที่วางไว้เป็นพื้นฐานเพื่อการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูนี้ คุรุสภาได้กำหนดแนวทางการวางไว้เป็นหลักปฏิบัติ 2 แนวทาง ดังนี้

1. การควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครู กระทำได้โดยการให้มีการออกกฎหมายควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครู กำหนดเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำเพื่อคัดเลือกผู้ที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้เข้าสู่อาชีพครู แสวงหามาตรการในการลดปริมาณครูผู้ที่ย้อนสมรรถภาพด้วยการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู โดยถือว่าผู้ถือใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูเท่านั้นจึงจะเป็นครูได้ กำหนดมาตรฐานจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพครูและพักหรือเพิกถอนใบอนุญาต กรณีที่ครูประพฤติผิดจรรยาบรรณ

2. การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู กระทำได้โดยประสานงานการฝึกอบรมครูประจำการ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถในวิชาชีพครู จัดบริการทางวิชาการและการวิจัยเกี่ยวกับวิชาชีพครู จัดทำศูนย์ข่าวสารเกี่ยวกับวิชาชีพครู ส่งเสริมให้อาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงและแสวงหาแนวทางเพื่อจัดองค์กรในการดำเนินงานด้านมาตรฐานวิชาชีพครูให้กระจายออกไปในระดับเขตและจังหวัด¹

นับตั้งแต่คุรุสภาได้จัดตั้งแผนกมาตรฐานวิชาชีพครูขึ้นในปี พ.ศ. 2520 หน่วยงานนี้ได้ดำเนินงานขั้นเตรียมการในการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูมาโดยตลอด คาดว่าการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูให้ทัดเทียมกับวิชาชีพชั้นสูงอื่นๆ ครูจะได้รับประโยชน์ ดังนี้

1. ครูจะได้รับการคุ้มครองจากสถาบันวิชาชีพฯ ด้านสิทธิทางวิชาชีพ
2. ป้องกันมิให้บุคคลที่มีคุณสมบัติไม่เหมาะสมเข้าสู่อาชีพครู
3. สร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครู
4. ครูได้รับการยกย่องจากสังคม เพราะเป็นวิชาชีพชั้นสูงทัดเทียมวิชาชีพชั้นสูงอื่นๆ
5. ครูที่ได้รับใบอนุญาตมีการพัฒนาความรู้ ความสามารถเพื่อประสิทธิภาพในการสอน
6. ครูได้สอนตรงตามสาขาวิชาและระดับการศึกษา
7. สร้างหลักประกันให้บุตรครองนักรเรียนว่าจะได้ครูดีมีฝีมือ²

ด้วยเหตุนี้คุรุสภาในฐานะสถาบันวิชาชีพครู จึงเร่งดำเนินการขั้นเตรียมการมาโดยตลอด ส่วน

¹ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, รายงานผลการปฏิบัติงานตามโครงการยกระดับมาตรฐานวิชา

เรื่องใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู สรุฐ์ จิลปอนันต์ ได้เสนอนโยบายและแนวทางการดำเนินงาน การกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับ การออกใบอนุญาต การเพิกถอนใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยร่วมกับหน่วยมาตรฐานการผลิต วางนโยบาย หลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการรับรองสถาบันผลิตครู และให้มีการดำเนินการควบคุม ส่งเสริมการปฏิบัติตามมาตรฐานการใช้และจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพครู รวมทั้งดำเนินการกั้นตัว วิจัย เพื่อปรับปรุงมาตรฐานวิชาชีพ ตลอดจนการใช้ครูและบุคลากรทางการศึกษาต่อคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งคณะกรรมการปฏิรูปการศึกษาได้ให้ความเห็นชอบและกำหนดข้อเสนอแนะ การปฏิบัติไว้เป็นหัวข้อ "บทบาทและฐานะของครู" โดยระบุให้ครูสภามีหน้าที่รับผิดชอบ นับแต่การจัดตั้งหน่วยงาน การดำเนินการส่งเสริมและควบคุมมาตรฐานวิชาชีพครู¹

สำหรับเหตุผลที่อาชีพครูจัดได้ว่าเป็นอาชีพชั้นสูง จำลอง ทองดี ได้กล่าวไว้สรุปได้ดังนี้

1. การสอนนั้น ใ้รวมถึงกิจกรรมทั้งหลายที่จำเป็นต้องใช้สติปัญญาของมนุษย์โดยธรรมชาติ
2. การสอนต้องใช้วิชาความรู้อย่างลึกซึ้งพิสดาร
3. การสอนมีการเตรียมการและฝึกฝนทางอาชีพ
4. การสอนมีการฝึกอบรมเพื่อให้งอกงามอยู่เสมอและต่อเนื่อง
5. การสอนเป็นอาชีพตลอดชีวิตของคนและผู้สอนจะเป็นสมาชิกของสังคมวิชาการตลอดไป
6. การสอนมีมาตรฐานและมาตรการในตัวเอง
7. การสอนเป็นงานบริการที่ใ้รับการยกย่องเหนือกว่าบุคคลธรรมดาจะพึงใ้ได้รับ
8. การสอนมีความสัมพันธ์แนบแน่น เป็นองค์กรแห่งวิชาชีพ

โดยเหตุที่อาชีพครูเกี่ยวข้องอยู่กับการสอน ดังนั้นอาชีพครูจึงเป็นอาชีพชั้นสูงด้วยเหตุผลดังกล่าวแล้ว²

¹ สรุฐ์ จิลปอนันต์, รายงานการสัมมนามาตรฐานวิชาชีพครู เรื่อง การออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู (กรุงเทพมหานคร : กองวิจัยและพัฒนาวิชาชีพครู, 2523), หน้า 126.

ฮอยล์ (Hoyle) กล่าวว่า การสอนเป็นวิชาชีพชั้นสูง เพราะการสอนจะต้อง

1. เป็นการบริการที่สำคัญแก่สังคม
2. ใช้วิธีการแห่งปัญญาในการประกอบอาชีพ
3. ต้องเพิ่มพูนทางวิชาการและฝึกอบรมอยู่เสมอ
4. มีอิสระในการปกครองตนเอง เป็นอย่างสูง
5. มีจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ
6. มีความเจริญก้าวหน้าอยู่เสมอ ¹

มาร์กและคนอื่นๆ (Marks, and others) ได้กล่าวถึงลักษณะของวิชาชีพชั้นสูงว่า

1. วิชาชีพชั้นสูงเป็นอาชีพที่ต้องมีการควบคุมเป็นพิเศษ
2. มีการเพิ่มพูนความรู้และฝึกอบรมอยู่เสมอ
3. มีการรักษาระดับมาตรฐานอย่างสูง บุคคลที่เข้ามาสู่อาชีพต้องได้รับการคัดเลือกเป็นพิเศษ
4. มีจรรยาวิชาชีพอย่างเคร่งครัด
5. มีฐานะทางสังคมอยู่ในระดับสูงและได้รับค่าตอบแทนในอัตราสูง
6. ใช้ปัญญาอย่างมากในการประกอบอาชีพ
7. มีการค้นคว้า วิจัยทั้งภายในองค์กรวิชาชีพและส่วนบุคคลอยู่เสมอ
8. ใช้วิธีการแห่งปัญญาในการศึกษา ค้นคว้าและเป็นเทคนิคชั้นสูง
9. มีความรับผิดชอบอย่างสูงและเป็นการให้บริการแก่สาธารณชน
10. มีความเป็นพี่น้องในกลุ่มอาชีพเดียวกัน
11. มีการพัฒนาในการประกอบอาชีพและมีใบรับรองวิชาชีพ ²

---

¹
Hoyle, Eric, The Role of the Teacher (London : Routledge and Kegan Paul Ltd, 1969), p. 95.

²
Mark, James R., Sir, and others, Handbook of Educational Supervision a Guide for the Practitioner (Boston : Allyn and Bacon Inc,

ในปี พ.ศ. 2525 คณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา อนุมัติให้มีการปรับปรุงระเบียบคุรุสภาว่าด้วยการกำหนดหน้าที่และการแบ่งส่วนงานในสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา พ.ศ. 2525 เพื่อให้รับกับบทบาทของสถาบันวิชาชีพครูอย่างแท้จริง จึงแบ่งส่วนงานของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภา เป็น 6 กอง ดังนี้

1. กองกลาง มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานธุรการทั่วไป
 2. กองคลัง มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับงานการเงิน เพื่อสนับสนุนให้คุรุสภาสามารถปฏิบัติงานไปตามบทบาทและหน้าที่

3. กองมาตรฐานวิชาชีพครู มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู ทดสอบสมรรถนะที่จำเป็นสำหรับวิชาชีพครู ประสานงานกับสถาบันผลิตครู ควบคุมและส่งเสริมจรรยาบรรณวิชาชีพครู วิจัย วางแผนและประเมินผลการปฏิบัติงานและเป็นแหล่งข้อมูลสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครู

4. กองส่งเสริมการศึกษา มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการส่งเสริมวิทยฐานะ ส่งเสริมด้านวิชาการและวิชาชีพครู ให้บริการทางการศึกษา จัดทัศนศึกษาทั้งภายในและต่างประเทศ ให้บริการห้องสมุดและสื่อการศึกษาแก่สมาชิก เพื่อให้ครูมีความรู้ทันต่อวิทยาการวิชาชีพและเทคโนโลยีใหม่ๆทางการศึกษาอยู่เสมอ

5. กองสวัสดิการและบริการ มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการช่วยเหลือและส่งเสริมสวัสดิการและให้บริการแก่สมาชิกและครอบครัว ตลอดจนพิทักษ์สิทธิและผลประโยชน์ของครูภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนด

6. กองสุขภาพ มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการให้บริการ การป้องกันและรักษาโรคทั่วไปแก่สมาชิกและครอบครัว ตลอดจนประชาสัมพันธ์ไป เผยแพร่ความรู้ เพื่อส่งเสริมสุขภาพอนามัยให้แก่สมาชิก

จะเห็นได้ว่าคุรุสภา มีการปรับปรุงบทบาท โดยเฉพาะด้านวิชาการให้มีประสิทธิภาพขึ้นกว่าเดิม โดยแบ่งส่วนงานที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านวิชาการเป็น 2 กอง คือ

1. กองมาตรฐานวิชาชีพครู แบ่งงานออกเป็น 4 ฝ่าย ได้แก่

1.1 ฝ่ายใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู

1.2 ฝ่ายจรรยาบรรณ

1.3 ฝ่ายวิจัยวางแผนและประเมินผล

1.4 ฝ่ายคลังข้อมูลครู

2. กองส่งเสริมการศึกษา แบ่งงานออกเป็น 2 ฝ่าย ได้แก่

2.1 ฝ่ายส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพครู

2.2 ฝ่ายบริการห้องสมุดและสื่อการศึกษา¹

ก่อนเริ่มการปรับปรุงมีกองที่มีหน้าที่รับผิดชอบด้านวิชาการอยู่ 1 กอง คือ กองวิจัยและพัฒนาวิชาชีพครู แบ่งงานออกเป็น 3 แผนก คือ แผนกวิจัยวางแผนและประเมินผล แผนกส่งเสริมวิทยฐานะครูและแผนกมาตรฐานวิชาชีพครู ส่วนงานบริการห้องสมุดและการจัดทำวารสารต่างๆ อยู่ในความรับผิดชอบของกองกลาง การปรับปรุงระเบียบครั้งนี้ ได้รวมงานให้อยู่ในหน้าที่ความรับผิดชอบของกองที่มีหน้าที่เกี่ยวกับงานด้านวิชาการ เพื่อง่ายต่อการส่งเสริมและติดตามประเมินผล

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เผด็จง พันธ์พิชัย¹ วิจัยเรื่อง การส่งเสริมฐานะครูของครูสภา โดยใช้วิธีการศึกษาจากเอกสารต่างๆ ที่ครูสภาจัดทำขึ้น สัมภาษณ์จากเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบและสังเกตการปฏิบัติงานด้านการส่งเสริมวิทยฐานะของครูซึ่งปฏิบัติโดยเจ้าหน้าที่ของสำนักงานเลขาธิการครูสภา เท่าที่ครูสภาได้ดำเนินงานมาเป็นเวลา 17 ปี พบว่า ครูสภาได้ดำเนินงานส่งเสริมวิทยฐานะครูมาแล้วมากมาย เป็นประโยชน์แก่ครูโดยทั่วไป แต่วิธีการปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่นั้นมักไม่มีการกระจายไปให้ทั่วถึง ครูสภาปฏิบัติงานส่วนใหญ่อยู่ในส่วนกลาง จึงทำให้ครูที่อยู่ในส่วนกลางได้รับประโยชน์มากกว่าครูในส่วนภูมิภาค สำหรับด้านวิชาการ เช่น การจัด อ.ศ.ร. จัดบางจังหวัด ครูส่วนมากต้องเดินทางไปอบรมยังศูนย์อบรมที่ครูสภาจัดขึ้น จึงจำเป็นต้องเสียค่าใช้จ่ายสูง ซึ่งเป็นการทำให้ครูที่มีภาระทางครอบครัวไม่สามารถมาเข้ารับการอบรมได้

โกวิท สรัสวดี² วิจัยความคิดเห็นของครูในภาคใต้ที่มีต่อบทบาทและกิจกรรมของครูสภา พบว่า ครูในภาคใต้ส่วนใหญ่ไม่ค่อยได้รับความสะดวกในการได้รับทราบข่าวจากครูสภา ส่วนงานด้านวิชาการนั้น ปรากฏว่าให้ประโยชน์แก่ครูน้อย ดังนั้นครูในภาคใต้จึงไม่ทราบว่าครูสภาเป็นผู้จัด มีจำนวนครูที่ไม่ทราบมากน้อยต่างกัน

ครูในภาคใต้ส่วนใหญ่ไม่ต่ำกว่า ร้อยละ 61.48 มีความต้องการให้ครูสภาแก้ไข ปรับปรุงการจัดบริการด้านวิชาการให้มากขึ้น ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ ค่าเฉลี่ยความคิดเห็นของครูในภาคใต้อยู่ในระดับที่ว่า การจัดของครูสภายังมีข้อบกพร่อง เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นเกี่ยวกับงานแต่ละรายการ มีงานที่ครูสภาจัดได้ดีเพียง 7 รายการ ในจำนวน 51 รายการ มีงานด้านวิชาการอยู่ 6 รายการ คือ การอบรมเพื่อการศึกษาาระหว่างปิดเรียนภาคฤดูร้อน (อ.ศ.ร.) การอบรมเพื่อเตรียมสอบวิชาชุดครู การอบรมเพื่อเตรียมสอบวิชาชุด การออกวารสารวิทยากร การออกวารสารประชาสัมพันธ์ และการจัดพิมพ์ตำราวิชาชุดครูวิชาต่างๆ

¹ เผด็จง พันธ์พิชัย, "การส่งเสริมฐานะครูของครูสภา," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2505), หน้า 71.

² โกวิท สรัสวดี, "ความคิดเห็นของครุภาคใต้ที่มีต่อบทบาทและกิจกรรมของครูสภา," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2505), หน้า 71.

เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างครูประจำการกับผู้จัดทำหน้าที่บริหารการศึกษาจะมีความคิดเห็นต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พิจารณาจากเฉลี่ยแล้วทั้งสองกลุ่มมีความคิดเห็นตรงกันว่าการจัดกิจกรรมต่างๆ ของครูสภายังมีข้อบกพร่อง

บุลลสุ่ย ศรีธรรมรงค์¹ วิจัยความคิดเห็นของครูในภาคกลางที่มีต่อบทบาทและกิจกรรมของครูสภา ผลการวิจัยพบว่า งานด้านวิชาการที่ครูสภาจัดบริการให้แก่สมาชิกในค่านที่เห็นว่าเป็นประโยชน์ ส่วนมากสมาชิกเห็นว่าเป็นประโยชน์มาก มีสมาชิกร้อยละ 42.56 เห็นว่ามีประโยชน์ต่อสมาชิกน้อย ส่วนการขอรับบริการทางวิชาการที่ครูสภาจัด มีสมาชิกจำนวนน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 46.75 บอกว่าเคยได้รับบริการน้อยครั้ง ส่วนอีกร้อยละ 41.56 บอกว่าไม่เคยขอรับบริการทางวิชาการเลย มีสมาชิกจำนวนน้อยที่เคยขอรับบริการทางวิชาการมากครั้ง ปรากฏว่าผู้เคยขอรับบริการน้อยและไม่เคยรับบริการเลยมีมากที่สุดถึงร้อยละ 38.31 การจัดบริการทางวิชาการของครูสภาในปัจจุบัน สมาชิกครูสภาร้อยละ 50.65 เห็นว่าควรแก้ไขปรับปรุงอีกมาก ร้อยละ 38.10 เห็นว่าควรแก้ไขอีกเพียงเล็กน้อย

ปกรณ สำราญทรัพย์² วิจัยความคิดเห็นของครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่มีต่อบทบาทและกิจกรรมของครูสภาพบว่า ครูส่วนใหญ่เห็นว่างานด้านวิชาการที่ครูสภาจัดให้มีประโยชน์ต่อสมาชิกมาก คิดเป็นร้อยละ 53.51 และครูส่วนใหญ่เคยขอรับบริการทางวิชาการน้อยครั้ง คิดเป็นร้อยละ 56.73 กับเห็นว่างานด้านวิชาการที่ครูสภาจัดทำการแก้ไขปรับปรุงอีกมากคิดเป็นร้อยละ 58.19 สำหรับงานด้านข่าวสารและเอกสาร ครูส่วนใหญ่ทราบข่าวการดำเนินงานของครูสภาจากเอกสารหรือสิ่งพิมพ์ส่งตรงไปยังโรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 53.80 แต่ได้รับความสะดวกน้อยในการรับทราบข่าวสารการดำเนินงานของครูสภา คิดเป็นร้อยละ 54.97

¹ บุลลสุ่ย ศรีธรรมรงค์, "ความคิดเห็นของครูในภาคกลางที่มีต่อบทบาทและกิจกรรมของครูสภา," (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), หน้า 42.

² ปกรณ สำราญทรัพย์, "ความคิดเห็นของครูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีต่อบทบาทและกิจกรรมของครูสภา," (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย

บุญเรือน มากบุญ¹ วิจัยความคิดเห็นของครูในภาคเหนือที่มีต่อบทบาทและกิจกรรมของครูสภา โดยแบ่งประชากรออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มครูประจำการและกลุ่มผู้บริหารการศึกษา โดยใช้ตัวอย่างประชากรจากผู้บริหารการศึกษา ร้อยละ 100 ครูประจำการ ร้อยละ 20 พบว่า ครูในภาคเหนือไม่สนใจงานของครูสภาเท่าใด แต่มีการติดตามงานของครูสภาเป็นบางครั้ง ครูยังไม่ได้รับความสะดวกที่จะทราบข่าวการดำเนินงานของครูสภา ส่วนมากข่าวการดำเนินงานของครูสภาครูได้รับทราบมาจากเอกสารและสิ่งพิมพ์ที่ส่งไปยังโรงเรียน ครูให้ความเห็นว่า งานด้านวิชาการ เป็นประโยชน์มากกว่างานด้านสวัสดิการ

นพคุณ เคนพรม² วิจัยพบว่า ปัจจุบันอาชีพครูยังไม่ได้รับการส่งเสริมให้ปฏิบัติกันอย่างวิชาชีพขั้นสูงอื่นๆ เช่น ยังไม่ได้มีการควบคุมกันอย่างจริงจัง และจัดตั้งสถาบันวิชาชีพเพื่อทำหน้าที่ควบคุมและส่งเสริมผู้ประกอบการวิชาชีพ ทำให้มาตรฐานวิชาชีพครูอยู่ในระดับต่ำ ซึ่งมีผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของชาติ ด้วยเหตุดังกล่าว จึงสมควรที่จะต้องมีการควบคุมและส่งเสริมวิชาชีพครู โดยออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู เช่นเดียวกับอาชีพครูในต่างประเทศบางประเทศ ตลอดจนการดำเนินการควบคุมการผลิตครูและการใช้ครูให้เป็นไปตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ มีการส่งเสริมวิชาชีพครูให้สูงขึ้น โดย ส่วนที่หนึ่งปรับปรุงครูให้มีคุณภาพและคุณสมบัติที่เหมาะสม ส่วนที่สองให้มีการปรับปรุงอาชีพครูให้เป็นอาชีพที่มั่นคงและสามารถดึงดูดคนที่มีความรู้ ความสามารถเข้ามาประกอบอาชีพครู ส่วนที่สามให้มีการจัดตั้งสถาบันวิชาชีพครูเพื่อทำหน้าที่ควบคุมและส่งเสริมให้วิชาครูก้าวหน้าและอยู่ในระดับมาตรฐานที่พึงประสงค์

อาภรณ์ บางเจริญพรพงศ์³ วิจัยพบว่า งานที่ครูสภาจัดได้มี 7 ประเภท 6 ประเภทเป็นงานด้านวิชาการ ส่วนอีกประเภทก็คือ งานช่วยเหลือเพื่อนสมาชิก

¹ บุญเรือน มากบุญ, "ความคิดเห็นของครูในภาคเหนือที่มีต่อบทบาทและกิจกรรมของครูสภา," (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), หน้า 48.

² นพคุณ เคนพรม, "ทัศนคติของครูโรงเรียนประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่มีต่อวิธีการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู," (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2524), หน้า 25 - 26.

จากงานวิจัยเกี่ยวกับครูสภาที่ผู้วิจัยรวบรวมมาพอจะสรุปได้ว่า ครูส่วนใหญ่ไม่สนใจและไม่ทราบเกี่ยวกับ การดำเนินงานของครูสภา ซึ่งให้เห็นว่าครูสภาซึ่งเป็นองค์การทางวิชาชีพครูยังทำงานได้ไม่เหมาะสมกับเป็นองค์การกลางทางวิชาชีพครู ทั้งๆที่ได้ออกตั้งมานานแล้วก็ยังไม่ได้รับปรุงงานให้เป็นที่พอใจของสมาชิก ฉะนั้นจึงน่าจะได้อศึกษามโนภาพและความคาดหวังของสมาชิกในแต่ละภาคภูมิศาสตร์ว่ามีความคิดเห็นหรือต้องการอะไรจากครูสภา ในฐานะที่ครูสภาเป็นองค์การทางวิชาชีพครู เพื่อจะได้้นำผลการวิจัยมาปรับปรุงงานของครูสภาให้ดีขึ้นสมกับที่มีฐานะเป็นองค์การทางวิชาชีพครู

ผู้สื วังทรัพย์หมเมตร์และคณะ¹ ได้ร่วมกันวิจัยทัศนคติของสมาชิกครูสภาที่เกี่ยวกับการส่งเสริมด้านวิชาการ พบว่า สมาชิกครูสภาส่วนใหญ่เห็นว่า งานการจัดส่ง เสริมด้านวิชาการของครูสภามีคุณภาพอยู่ในเกณฑ์ "จัดได้คี่ปานกลาง" นอกจากนี้สมาชิกครูสภารู้จักและเคยใช้บริการส่งเสริมด้านวิชาการต่อไปที่ครูสภาจัดมากที่สุด คือ การจัดการอบรมเพื่อการศึกษาาระหว่างปีดเรียนภาคฤดูร้อน (อ.ศ.ร.) วารสารของครูสภา การสอนวิชาชุดครูทางไปรษณีย์ ตำราวิชาชุดครูของครูสภาและการอบรมเพื่อเตรียมสอบวิชาชุดครู (อ.ส.ช.) และสมาชิกครูสภาที่อยู่ในภาค สังกัดและระยะเวลาในครูต่างกันมีทัศนคติต่อการส่งเสริมด้านวิชาการด้านต่างๆ ส่วนใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 โดยสมาชิกครูสภาเขตกรุงเทพมหานคร และภาคกลางมีทัศนคติดีกว่าสมาชิกครูสภาภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ สมาชิกครูสภาสังกัดเอกชน มีทัศนคติดีกว่าสมาชิกครูสภาสังกัดรัฐบาล และสมาชิกครูสภาที่เป็นครูมากกว่า 3 ปี มีทัศนคติดีกว่าสมาชิกครูสภาที่เป็นครูยังไม่เกิน 3 ปี

เกี่ยวกับการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู ครูสภามีเจตนารมณ์ที่จะหาหลักประกันคุณภาพทางการศึกษาที่สาธารณชนจะได้รับจากสถาบันการศึกษา โดยมีการกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำของผู้ที่จะประกอบวิชาชีพครู ให้ผู้ประกอบวิชาชีพครูต้องเป็นผู้ได้รับการฝึกษาอบรมตามมาตรฐานที่กำหนดและได้รับใบอนุญาตประกอบอาชีพครู ในทำนองเดียวกันผู้ใช้ครูจะต้องใช้ให้เหมาะสมกับคุณวุฒิ ความชำนาญและประสบการณ์ด้วย²

¹ ผู้สื วังทรัพย์หมเมตร์และคณะ, "ทัศนคติของสมาชิกครูสภาที่เกี่ยวกับการส่งเสริมด้านวิชาการของครูสภา," (รายงานการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการครูสภา, 2523), หน้า 116.

² สำนักงานเลขาธิการครูสภา, รายงานผลการปฏิบัติงานตามใบอ...

นอกจากนี้แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520 ข้อ 43 ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่า "ให้มีสถาบันวิชาชีพทางการศึกษา เพื่อควบคุม ส่งเสริมมาตรฐานและจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพครู อีกทั้งทำหน้าที่พิทักษ์สิทธิตามกฎหมายของบุคลากรทางการศึกษาทั้งของรัฐ ของท้องถิ่นและของเอกชน ทั้งนี้ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย" ดังนั้น คณะกรรมการอำนวยการคุรุสภาจึงได้กำหนดนโยบายหลักของสำนักงานเลขาธิการคุรุสภาไว้ ในนโยบายข้อที่ 3 คือ ให้สำนักงานเลขาธิการคุรุสภาจัดวางพื้นฐานในการยกระดับและส่งเสริมวิชาชีพครูให้เป็นมาตรฐาน เพื่อส่งเสริมวิทยฐานะ ความรู้ ความสามารถตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพครู เพื่อวิชาชีพครูจะได้เป็นที่ยกย่องแก่ครูและบุคคลทั่วไป

ด้วยเหตุนี้ภายหลัง คณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา จึงมีมติให้มีการสัมมนามาตรฐานวิชาชีพครูขึ้น ระหว่างวันที่ 16 - 18 กรกฎาคม 2523 ที่โรงแรมไทยไฮเต็ล กรุงเทพมหานคร เพื่อหาข้อสรุปในการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูและการเตรียมการออกใบอนุญาตแก่ผู้ประกอบวิชาชีพครู การสัมมนาครั้งนี้ ผู้เข้าร่วมสัมมนาประกอบด้วย ตัวแทนจากหน่วยงานผลิตครู หน่วยงานใช้ครู ครู หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานอื่นที่เห็นสมควร รวมทั้งเชิงวิพากษ์และผู้ทรงคุณวุฒิมาร่วมด้วย ภายหลังการสัมมนาคณะกรรมการอำนวยการคุรุสภาได้ทราบมติของคณะผู้เข้าร่วมสัมมนาที่เสนอแล้ว ได้มีมติ ให้สำนักงานเลขาธิการคุรุสภาจัดดำเนินการเพื่อยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู และเตรียมการออกใบอนุญาตแก่ผู้ประกอบวิชาชีพครูได้

ผู้วิจัยเห็นว่า จากผลงานวิจัยที่มีผู้วิจัยมาแล้ว พบว่าระหว่างปี พ.ศ. 2505 จนถึง พ.ศ. 2520 การส่งเสริมและบริการด้านวิชาการที่คุรุสภาจัดสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครู ยังไม่เป็นการเพียงพอ ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า สมควรมีการปรับปรุงแก้ไข หลังจากนั้นจนถึง พ.ศ. 2524 ได้มีผู้วิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมด้านวิชาการของคุรุสภา พบว่า วิธีดำเนินงานยังมีข้อบกพร่อง แต่สมาชิกยังให้ความสนใจและเห็นว่า เป็นประโยชน์ นอกจากนี้ยังมีผู้วิจัยเกี่ยวกับการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู ซึ่งสมาชิกเห็นว่าควรส่งเสริมวิชาชีพครูให้สูงขึ้นและมีการปรับปรุงคุณภาพครูให้มีคุณสมบัติที่เหมาะสม ดังนั้นผู้วิจัยจึงเห็นสมควรทำการวิจัยเรื่องนี้เป็นการเพิ่มเติม เพื่อกระตุ้นให้คุรุสภาในฐานะสถาบันวิชาชีพครูมีบทบาทเกี่ยวกับการส่งเสริมด้าน

¹ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา, รายงานผลการปฏิบัติงานตามโครงการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู ปี 2523, เล่มต่อ-คณะกรรมการอำนวยการคุรุสภา, หน้า 4.

วิชาการเพิ่มขึ้น เพื่อยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูให้สูงขึ้น มีการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู เพื่อให้
 ใดคนที่ มีความรู้ ความสามารถเข้ามาสู่ อาชีพตามเจตนารมณ์ที่ได้ตั้งไว้ เพื่อดำรงไว้ซึ่งเกียรติและ
 มาตรฐานวิชาชีพครูต่อไป

การออกใบอนุญาตแก่ผู้ประกอบวิชาชีพครู ครูสภาจะดำเนินการออกใบอนุญาตใหญ่เป็นครูตาม
 พระราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 มาตรา 24 แก้ไขเพิ่มเติมตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติครู
 (ฉบับที่ 5) พุทธศักราช 2521 และยกเลิกโดยมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติครู (ฉบับที่ 6) พุทธศักราช
 2523 เนื่องจากข้าราชการครูส่วนจังหวัดได้ออนไปเป็นข้าราชการครูของสำนักงานคณะกรรมการการ
 ประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้นครูที่ครูสภาจะต้องดำเนินการออกใบอนุญาตประกอบวิชา
 ชีพครูจึงได้แก่

1. ข้าราชการครู
2. พนักงานครูเทศบาล
3. ข้าราชการครูกรุงเทพมหานคร
4. ผู้ทำการสอนในสถานศึกษาที่อยู่ในความควบคุมของกระทรวงศึกษาธิการและได้เงินเดือน
 เป็นประจำ คือ ครูโรงเรียนราษฎร์

สำหรับการดำเนินการยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครูและการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู
 ของครูสภาจะมีวัตถุประสงค์ผลถึงขั้นปฏิบัติได้จริงเพียงใดนั้น ขอมั่นใจอยู่กับองค์ประกอบสำคัญ คือ การแก้ไขพระ
 ราชบัญญัติครู พุทธศักราช 2488 และกฎหมายที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ เพื่อให้รับกับบทบาทและหน้าที่ใหม่ของ
 ครูสภา โดยเฉพาะการปรับปรุงโครงสร้างและระบบบริหารงานของครูสภา เพื่อให้ดำเนินงานได้อย่างมี
 ประสิทธิภาพ และรวมไปถึงการจัดเตรียมบุคลากรภายในองค์กรให้พร้อมที่จะปฏิบัติงานตามภารกิจหน้าที่
 ได้อย่างเต็มที่ เพื่อให้บังเกิดผลต่อการส่งเสริมด้านวิชาการเพื่อการออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครูและ
 เพื่อให้ครูได้รับรู้อย่างกว้างขวางทั่วถึงด้วย